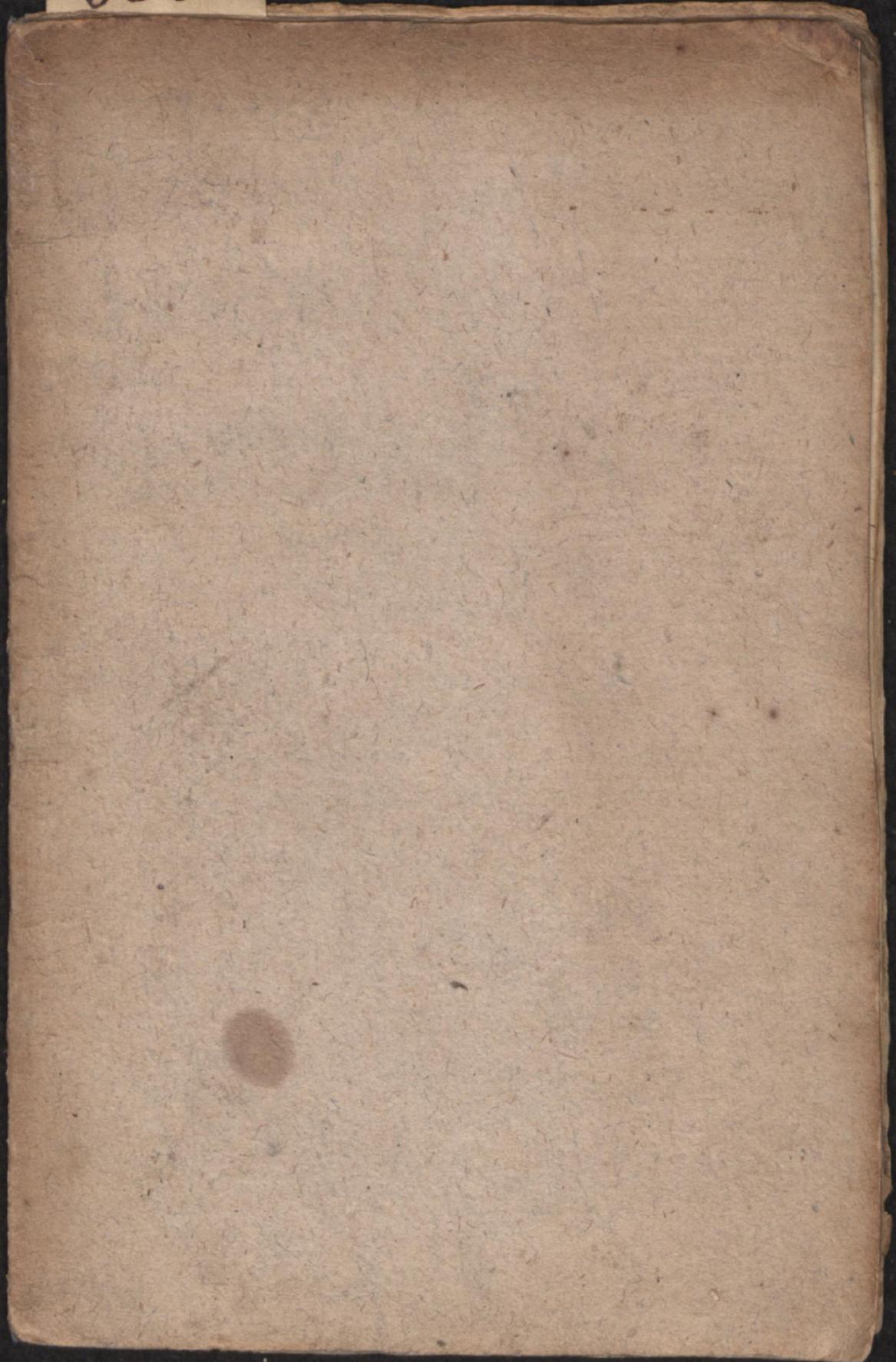

563.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 563 8° (LN 795)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 563 8° (LN 795)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 563 8° (LN 795)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 563 8° (LN 795)

N°. 563.

- 9 v. 795 -

M

563.

ASSERTIONES
DE VETERI ET NOVO
TESTAMENTO
Hcmine, propositæ in disputa-
tionem
a
NICOLA O HEMMINGIO,
anno 1563.
16 Junij.

HAENIAE
Excudebat Iohannes Xylander.
1563.

M: TH: C:

I.

CVm Paulus Apostolus iubeat ut
deponamus ueterem hominem , &
induamus nouum , modo salutis per
Christum partæ consortes esse uelimus :
operæ premium est diligenter inquirere ,
quisnam sit ille uetus homo , quem de-
poni , crucifigi & exui uult Apostolus , &
quisnam sit ille nouus , quem in locum
ueteris succedere postulat .

2   Etsi autem rem ipsam facile est ex
4. cap: ad Ephesios intelligere , ubi
V E T E R E M hominem appellat ueterem
conuersationem secundum concupi-
scētias erroris : & **N O V V M** qui secun-
dum Deum creatus est in iustitia & san-
ctitate tiera : tamen ratio appellationis
in ista breuitate non satis perspicitur ,
quare ex alijs scripturæ locis declaratio
petenda est .

3   In primis autem hoc constat , quod
metonymia Hebraica , nomina substi-
tiarum & subiectorum sæpiissime pro
adiunctis , hoc est , pro qualitatibus in
sub-

subiectis harentibus, & pro actionibus qualitatum ponantur. Id autem fieri in oratione Paulina, uel ex eo manifestum est, quod in eodem subiecto haud raro uetus homo & nouus opponantur. 3
I. Cor: 15. opponitur terrenus homo & cœlestis: ubi nequaquam substantiarum diuersitas, sed qualitatum & actionum notatur differentia.

Nemini ergo dubium esse potest, 4
 quin hominis appellatione significetur qualitas & ex qualitate manans actio.

Epitheta, ueteris & noui: & causarum respectum indicant, & imitationem seu diuersa studia significant. 5

Nam cum Apostolus ueterem hominem a nouo discernit, ad causas huius differentiae respicit. **C A V S A** ueteris hominis est primus homo, de terra terrenus, ideoque uetus. Causa noui hominis est secundus homo, de cœlo cœlestis, ideoque merito nouus dicitur. **I. Cor: 15.**

Deinde significatur his epithetis 7
IMITATIO seu studium, ut Vetus sit, quatenus imitatur primum hominem

A ij post

post lapsum: Nouus uero, quatenus
hominem secundum exprimit.

8 Atq; hoc est quod Apostolus ait:
Qualis terremus ille, tales & qui terreni
sunt: & qualis ille cœlestis, tales & qui
cœlestes sunt, & sicut gestauimus ima-
ginem terreni, gestabimus etiam ima-
ginem cœlestis.

9 Est & hoc obseruandum, quod ue-
tus homo & nouus aliás opponuntur
in diuersis subiectis, aliás in īsdem: pro
qua diuersitate, modus significandi non
parum uariat.

10 Cum opponuntur in diuersis sub-
iectis, tunc ut uetus homo uniuersam
hominis naturam complectitur, sicuti
homo in iniquitate conceptus est & in
hanc lucem editus: ita nouus homo
significat regeneratum per fidem, quia
homo per fidem filius Dei nascitur.
Ioh: i. Proinde hac comparatione ue-
tus homo est ~~τύχης~~ homo, hoc est,
non renatus, expers fidei regniq; Chri-
sti. Contra uero nouus homo est qui
credit in Christum. Fides ergo hoc
pacto

pacto separat nouum hominem a ueſteri.

Opponuntur & uetus homo & nouus in ijsdem subiectis, qua ratione uetus homo dicitur quicquid erroris & uitij remanet in regeneratis, quod carnis nomine apud Paulum designatur. Contra nouus homo noua iustificatorum qualitas est, & motus & actio proficisciens ex fide & congruens cum lege Dei; & dicitur spiritus, a causa & auctore. Ut igitur prior comparatio a causis, ita secunda ab effectis petitur.

Vbicunque igitur spiritus concupiscit & militat aduersus carnem, & caro aduersus spiritum, illic & uetus homo & nouus una sunt, sed dispari ratione. Nam donec imperium manet penes spiritum & caro reprimitur, crucifigitur, mortificatur, uerè nouus homo ad esse putandus est. Verum cum imperium plenum relinquitur carni, adeo ut homo secundum carnem uiuat: nouus homo exultat & homo sub ira Dei manet. Hoc confirmatur Pauli dicto: Si

A iij secunda

secundum carnem uixeritis moriemini;
At si spiritu actiones corporis mortifi-
caueritis, uiuetis. Huius dicti rationem
subiicit: Quotquot spiritu Dei ducun-
tur, hi sunt filii Dei.

13 Hactenus in genere ostendimus cau-
fas appellationum ueteris & noui homi-
nis, differentias monstrauimus, & alterū
ab altero cum in diuersis subiectis, tum
in iisdem distinximus: nunc quo melius
cognoscatur uterque, hoc est, uetus & no-
uus homo, ueluti ἡρώης quādā
utriusque instituam.

14 In ueteri igitur homine consideres-
mus, primum corpus ipsum, deinde cor-
poris membra, præterea effecta seu opes
ra ueteris hominis.

15 CORPVS ueteris hominis nunc a
Paulo corpus peccati, nunc peccatum
ipsum dicitur, & est uniuersa natura ui-
tiosa & depravata. Hoc corpus circum-
fert secum omnis qui natus est iuxta
communem naturæ cursum ex seminis
maris & foeminæ commixtione, nec ple-
ne mortificari potest, priusquam hoc
mors

mortal
lietum
M
cultate
se pecca
desider
Pauli e
cor.
sensus
M
celebra
tas, qu
iudica
Paulus
nuncja
Δι
ratioci
ījs qua
Verur
tamp
O
tem, o
durat
non c
uinis,
εινα

mortale nostrum corpus ab anima res
lictum fuerit.

M E M B R A ueteris hominis sunt, fa^{ct}^{us} 16
cultates tum animi, tum corporis, quæ
se peccato fistunt ad obediendum ei in
desiderijs ipsius. Animi quidem iuxta
Pauli enumerationem, mens, *Διέρθρα*,
cor. Corporis uero, uires corporis, &
sensus omnes externi.

Mens, id est, τὸ ἡγεμονικόν, adeo 17
celebratum a Philosophis, est ea facul-
tas, qua homo lumine rationis cernit &
iudicat honesta & inhonesta: quam
Paulus in non renatis uanam esse pro-
nunciat.

Διέρθρα est facultas illa per quam 18
ratiocinamur & colligimus aliquid ex
ijs quæ mens sine ratione quiete cernit.
Verum hanc in homine ueteri excoeca-
tam pronunciat Apostolus.

Cor complectitur affectus, uolunta-
tem, concupiscentias. Hoc Paulus ob-
duratum esse affirmat, adeo ut Deo
non cedat, nec afficiatur ullis rebus di-
uinis.

A iiiij Prae

20 Præter has internas facultates seu
membra ueteris hominis sunt $\tau\alpha\vartheta\mu\alpha\tau\alpha$
 $\tau\alpha\vartheta\mu\alpha\tau\alpha\vartheta\mu$, ut Paulus appellat,
quæ existunt in membris nostris per le-
gem, antequam ueniamus in commu-
nionem gratiæ. Neq; tamen lex harum
affectionum effectrix est per se, sed tan-
tum $\kappa\alpha\tau\alpha\vartheta\mu\lambda$, ut Paulus sese in-
terpretatur.

21 Est igitur Mens in non renatis, pri-
mum ueteris hominis membrum, & ue-
luti primus peccati, id est, natiuæ nostræ
corruptionis administer, cui famulatur
intelligentia ad suggestiū cordi pra-
uos motus. Hi postquam commouerint
uoluntatē, nascuntur $\pi\iota\vartheta\mu\iota\alpha$. Tum
uero corpus ab animo impulsum huc &
illuc transuersum rapitur: omnes sen-
sus, adeoq; omnia corporis membra ty-
ranni arbitrio se sistunt, ad perpetran-
da omnia, quæ imperat. Et cum uoce
Dei peccatum accusatur, eius $\tau\alpha\vartheta\mu\alpha\tau\alpha$
 $\tau\alpha\vartheta\mu\alpha\tau\alpha$ inde occasione sumta, magis ui-
gent in membris non renatorum.

22 Hinc FRVCTVS pessimus profer-
tur

tur & u
Gal; te
sunt ope
scortatio
tria, uen
tiones, ir
les, inuid
tiones, &
sicut pra
gnii Dei
Hal
eius me
tus: uer
mam o
peccatu
corpor
cupidit
In
uitatis
nis me
infallit
quibus
uusho
I
crassu

etur & uarius, quemadmodum Paulus Gal: 5. testatur hisce uerbis: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt adulterium, scortatio, impuritas, proteruia, idololatria, ueneficium, inimicitiae, lis, æmulationes, iræ, contentiones, dissidia, hæreses, inuidiae, cædes, ebrietates, comedationes, & his similia: quæ prædico uobis, sicut prædixi, quod qui talia agunt, regni Dei hæredes non erunt.

Habemus quid sit uetus homo, quæ eius membra, quæ actiones, & quis existens: uerum ut omnia in breuiorem sumam contraham, **V E T V S H O M O** est peccatum regnans in mortali nostro corpore, ita ut obediamus peccato in cupiditatibus corporis, Rom: 6.

In Nouo homine spectentur, nativitatis causæ, modus, partes, noui hominis membra, actiones, ac signa testantia infallibiliter de hac noua nativitate, ex quibus quilibet scire potest, num sit nouus homo in Christo, nec ne.

In noui hominis nativitate nihil crassum, nihil carnale cogitandum est.

A v E st

Est enim arcana quædam ac spiritualis
natiuitas, cuius C A V S AE & cognoscen-
dæ sunt & accurate distinguendæ. Nam
cum nunc a Deo nasci, nunc ex spiritu re-
nasci, interdum per uerbum, nonnun-
quam per fidem, rursus per lauacrum a-
quæ, interdum quoq; per ministros Eu-
angelij nasci dicimur: necessarium erit
causas has accurate distinguere, ne con-
fusio harum causarum errores pariat.

26 Hoc autem ante omnia tenendum
est, quod sicut opus creationis hominis,
est totius trinitatis: ita & recreatio seu
regeneratio hominis Deum autorem
habet. Nam hoc mirandum opus a nulla
creatura fieri potest.

27 Ut ergo Deus pater creauit homi-
nem, & Deus filius creauit hominem, &
Deus Spiritus sanctus creauit hominem:
ita Deus Pater, Filius & Spiritus sanctus
hominem peccato mortuum regene-
rant, sed seruata cuiusc; personæ pro-
prietate, hoc modo:

28 Ut Deus Pater creauit mundum per
filium in Spiritu sancto: ita recte dicitur

Deus

Deus Pater
regenerat hi
& fons est, I
Spiritus san
mine, ac et
& conserva
ad hanc no
senilibus
tuitas nunc
ptimo, nun
tur, sed diu

Vt Pe
hominis na
ita Iohann
affirmat. N
nis est uelu
nascuntur
ritus sancti
hac diuin
illud: De
filij Dei f
men eius.

Digna
re Deus
suo Spi

Deus Pater per filium in Spiritu sancto regenerat hominem. Pater enim autor & fons est, Filius medium & meritum, Spiritus sanctus uim suam exerit in homine, ac eum nouam creaturam efficit & conseruat. Verum quia Deus utitur ad hanc noui hominis generationem, sensibilibus instrumentis: sit ut haec natuitas nunc uerbo, nunc fidei, nunc Baptismo, nunc ministris Euangeli tribuitur, sed diuersimode.

Vt Petrus Apostolus semen noui ²⁹ hominis nascendi uerbum Dei statuit: ita Iohannes per fidem nasci filios Dei affirmat. Nam sicuti uerbum promissio-
nis est ueluti semen Dei, ex quo filii Dei nascuntur: ita fides, quae est opus Spiritus sancti, recipit semen: quo recepto haec diuina peragitur natuitas. Huc illud: Dedit Deus hunc honorem, ut filii Dei fiant, quotquot credunt in nos-
men eius.

Dignatur proinde adoptionis honoris ³⁰ re Deus eos, qui in filium credunt, sed quos suo Spiritu iam genuerat. Proinde
quod

quod efficit spiritus, hoc uerbum offert,
atq; idem fides receptum declarat.

31 Quod autem nativitas hic tribuatur nunc Baptismo, nunc ministris Euangelij, non pugnat cum superioribus. Ut enim Baptismo tribuitur tanquam sacramento; ita ministris Euangelij tanquam cooperarijs Dei, non tanquam autoribus.

32 Cum autem huius nouæ nativitatis
MODVM ignoraret Nicodemus, Domi-
nus eum hac similitudine docet: Ven-
tus, inquit, quo uult spirat, & sonum
eius audis, sed nescis unde ueniat, aut
quo uadat: ita est omnis qui genitus est
e Spiritu, hoc est, quemadmodum igno-
ratur unde ueniat, aut quo uadat uen-
tus, sed tamen eius sonus sentitur, dum
spirat: ita modus regenerationis per
Spiritum sanctum est nobis reconditus,
sed mox ubi regeniti sumus, uis & effe-
ctus Spiritus sancti in nobis regenitis se
profert. Nam huius spiritus motus &
flatus in cordibus regenitorum est fides,
qua sola iustificamur, timor Dei, ardens
amor &c.

PART
seu noui ho
mortificati
totidianis
quo tander
Vt m
societas mo
rus homo c
dirur : ita
societas ref
ute viuific
iamus. Qu
to , uirtut
militamus
Chrisfi fit
omnibus
MEM
Mens, sed
luce perf
tanquam
purgati
timore I
Deum ,
pugnat
Hi

PARTES huius nouæ nativitatis 33
 seu noui hominis sunt duæ , uidelicet,
 mortificatio & viuificatio, quæ quidem
 cotidianis incrementis opus habent,
 quo tandem perficiantur.

Vt mortificatio est communio & 34
 societas mortis Christi, cuius uirtute, ue-
 tus homo castigatur, crucifigitur, occis-
 ditur : ita viuificatio est communio &
 societas resurrectionis Christi, cuius uir-
 tute viuificamur , ut nouam uitam ui-
 uamus. Quod enim repugnamus pecca-
 to , uirtute mortis Christi sit : & quod
 militamus iustitiae, uirtute resurrectionis
 Christi sit , quem possidemus fide cum
 omnibus suis thesauris & beneficijs.

M E M B R A huius noui hominis sunt: 35
 Mens, sed reformata manu Dei, & noua
 luce perfusa , intelligentia uerbum Dei
 tanquam regulam sequens, Affectus sed
 purgati per Spiritum sanctum, ardentes
 timore Dei , & Voluntas conuersa ad
 Deum , & concupiscentia Spiritus quæ
 pugnat aduersus carnem.

Hinc etiam intelligi potest quales 36
 nam

nam sint actiones novi hominis seu spiritus, qui testatur de nostra renascentia. Paulus autem exempli gratia has enumerat actiones spiritus: Fructus spiritus est charitas, gaudium, pax, lenitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, temperantia: aduersus eos qui sunt huiusmodi non est lex.

37 Porro SIGNA testantia de hac spirituali nativitate unumquemque Christianum tenere oportet, ne quis uel seipsum decipiatur vanitate, uel deinceps pusillanimitate. Sunt autem præcipua signa quinque:

38 Primum est, uera Christi cognitio: Hæc est, inquit Dominus, uita æterna, uite cognoscant uerum Deum, & Iesum esse Christum, quem misisti: Hæc cognitio in noticia & fiducia Christi est sita.

39 Secundum est, duci spiritu Christi, & non carnis impetu ferri, ita enim inquit Paulus: Qui ducuntur spiritu Christi, hi sunt eius. Hic spiritus ut arahabo hereditatis promissæ: ita missus est in corda nostra, ut nos ad precandum excitet.

Ter-

Tertium,
tarem lucta,
ria super carn
difficulter ac
parta est, q
non regnat,
tibus corp
Quartu
q spei, c
individua c
Quintu
abundare in
Philip.

Q
Num Da
homic
S

Tertium, assidua spiritus aduersus 40
carnem lucta, & eiusdem spiritus uicto-
ria super carne. Etsi autem hæc uictoria
difficulter acquiritur: tamen reuera-
parta est, quando peccatum in nobis
non regnat, ut obediamus ei in cupidis-
tatibus corporis.

Quartum est, patientia sub cruce, 41
quæ spei, quæ cum fide coniuncta est,
individua comes existit.

Quintum, quotidie magis magisq; 42
abundare in cognitione & omni sensu.

Philip: 1.

QV AEST IO.
Num Dauid commisso adulterio &
homicidio retinuit fidem &
Spiritum sanctum?

Ter-

Tunc invenimus quod
cautum est in eis quod invenimus
tunc super eis. Huius sententiae
difficiliter secundum : tamen tenuit
punctus illi : duxitque secundum in non
non legeret, ut operatus est in capite
testimonia corporis.

¶ Gessum est, ut pascuus lupi cuncte
dicas tibi, cum tuas coniunctas et
indumenta contineas.

¶ Quincumque donatis magis magis
spandate in coniunctione & omni letitia.

Philipus

QVÆSTIO.
Mitudine communis scholæ &
formidib[us] letitiantur indecū &
spurcunt laudantur.

563.